

แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่ชายขอบ
ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

**Guidelines for organizing social welfare for the elderly in the border regions,
Mae la sub-district, Tha Song Yang district, Tak province**

พัทธยาพร สังขรัตน์

คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
18/18 ถนนเทพรัตน์ ตำบลบางโจลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 10540

Patthayaporn Sangkarat

Faculty of Social work and social welfare, Huachiew Chalermprakiet University
18/18 Thepparat Rd, Bangchalong, Bangplee, Samutprakarn 10540

E-mail: thayaa25@gmail.com

กฤตวรรณ สาหร่าย

คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
18/18 ถนนเทพรัตน์ ตำบลบางโจลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 10540

Kittawan Sarai

Faculty of Social work and social welfare, Huachiew Chalermprakiet University
18/18 Thepparat Rd, Bangchalong, Bangplee, Samutprakarn 10540

E-mail: khanittha94@gmail.com

(Received: 11 December 2023; Revised: 16 January 2024; Accepted: 17 January 2024)

บทคัดย่อ

การศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่ชายขอบ ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเข้าถึงสวัสดิการของผู้สูงอายุและแนวทางการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่ชายขอบ ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้สูงอายุในตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก มีสิทธิ์เข้าถึงสวัสดิการด้านต่าง ๆ ร้อยละ 50 ซึ่งรวมถึงเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การบริการส่งเสริมสุขภาพ และการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐ บางส่วนที่เข้าไม่ถึงสวัสดิการ ในประเด็นดังนี้ (1) การเดินทางของผู้สูงอายุ เนื่องจากเป็นพื้นที่ชายขอบและอยู่ห่างไกล จึงเป็นปัญหาต่อการเข้าถึงสวัสดิการ (2) ลักษณะของผู้สูงอายุ เกี่ยวข้องกับทัศนคติของผู้สูงอายุ ไม่ออกสู่สังคม บางคนมีภาวะสุขภาพ มีโรคประจำตัวทำให้ไม่สามารถเข้าถึงบริการสังคมของหน่วยงานของรัฐได้

(3) หน่วยงานภาครัฐ เจ้าหน้าที่ด้านสวัสดิการสังคมสำหรับการดูแลผู้สูงอายุมีไม่เพียงพอ (4) งบประมาณที่รัฐจัดสรรไม่เพียงพอต่อการจัดสวัสดิการ 2) แนวทางการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในพื้นที่ชายขอบ ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก สรุปได้ดังนี้ (1) การส่งเสริมผู้สูงอายุเป็นรายบุคคล การยอมรับ เห็นคุณค่า และส่งเสริมศักยภาพ การสนับสนุนในด้านสุขภาพ ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม จัดโปรแกรมกิจกรรมทางสังคม สร้างโอกาสให้ผู้สูงอายุมีโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การพัฒนาระบบการบริการดูแลที่มีคุณภาพ การสนับสนุนการทำงาน การให้บริการทางจิตวิทยา (2) การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หละ ตำบลบุคลากร ต้องมีความรู้เข้าใจ ธรรมชาติของผู้สูงอายุ เปิดให้อาสาสมัครมาเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ ด้านกระบวนการดำเนินการ ควรมีการวางแผนงาน การดำเนินงาน สอดคล้องกับภาระงาน การนิเทศกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง การจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐมีไม่เพียงพอ ควรจัดหาทุน เงินบริจาคจากภายนอก ด้านการเดินทางที่มีความยากลำบาก ควรจัดหา งบประมาณด้านพาหนะรับส่งผู้สูงอายุ หรือการอำนวยความสะดวกด้านการเดินทาง หรือมีการจัดสรรงบประมาณจากองค์กรภาคเอกชนการสนับสนุน เป็นต้น

คำสำคัญ : พื้นที่ชายขอบ ผู้สูงอายุ แนวทางจัดสวัสดิการ

Abstract

A study of guidelines for providing social welfare for the elderly in marginal areas, Mae La Subdistrict, Tha Song Yang District, Tak Province. The objective is to study access to welfare for the elderly and guidelines for providing welfare for the elderly in marginal areas, Mae La Subdistrict, Tha Song Yang District, Tak Province, is qualitative research using in-depth interviews. The results of the study found that 1) Access to the welfare of the elderly in Mae La Subdistrict, Tha Song Yang District, Tak Province, 50 percent of the elderly had access to various welfare benefits such as elderly living allowances, health promotion services, participation in various activities of regional agencies. government, but some elderly people do not have access to welfare in the following areas: (1) Traveling for the elderly because it is a marginal and remote area, therefore causing problems in accessing welfare (2) Characteristics of the elderly related to the attitude of the elderly, not going out into to socialize, some people having health conditions have a congenital disease that prevents them from accessing government social services. (3) Government agencies and social welfare officials for caring for the elderly are insufficient. (4) The budget allocated by the government is insufficient to provide welfare. 2) Guidelines for providing welfare for the elderly in marginal areas, Mae La Subdistrict, Tha Song Yang District, Tak Province, can be summarized as follows: (1) Promoting the elderly individually, accepting them, appreciating them and promoting their

potential, supporting them in health, housing and the environment, organizing social activity programs, creating opportunities for the elderly to have opportunities, to participate in social activities, develop a quality care service system, support work, provide psychological services. 2) Management of the Mae La Subdistrict Administrative Organization, personnel must know and understand the nature of the elderly, allowing volunteers to take care of the elderly, and operational processes. There should be work planning, operations consistent with the workload, continuous supervision, and monitoring, budget allocation from the government is insufficient, funding should be provided, external donations and difficult travel should be provided. Budget for transportation for the elderly or facilitation of travel. or there is a budget allocation from organizations within the private sector for support, etc.

Keywords : Marginal areas, elderly people, welfare management guidelines

บทนำ

ข้อมูลขององค์การอนามัยโลก (The World Health Organization, WHO) มีการคาดการณ์ว่าจำนวนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ร้อยละ 3 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2573 คาดว่าจะมีจำนวนประชากรสูงอายุมากถึงประมาณ 1.4 พันล้านคน และจะเพิ่มขึ้นถึง 2 พันล้านคนในปี พ.ศ. 2593 และทวีปเอเชียของเราจะมีประชากรสูงวัยมากที่สุดในโลก จากการเปลี่ยนแปลงประชากรโลกเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับโครงสร้างทางสังคมในทุกภาคส่วน ตัวอย่างเช่น การดูแลสุขภาพและสังคม การคมนาคม ที่อยู่อาศัย และการวางผังเมือง การทำงานเพื่อทำให้โลกเป็นมิตรกับผู้สูงวัยเป็นส่วนสำคัญและเร่งด่วนของการเปลี่ยนแปลงทางประชากรศาสตร์ กลยุทธ์ระดับโลกและแผนปฏิบัติการขององค์การอนามัยโลกและแผนปฏิบัติการระหว่างประเทศว่าด้วยผู้สูงอายุแห่งกรุงมาดริดของสหประชาชาติ (United Nations) และสนับสนุนการบรรลุวาระแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในปี 2573 สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (UN) ประกาศให้ปี พ.ศ.2564-2573 เป็นทศวรรษแห่งผู้สูงอายุอย่างมีสุขภาพดีของสหประชาชาติและขอให้ WHO เป็นผู้นำในการดำเนินการ ทศวรรษแห่งการสูงวัยอย่างมีสุขภาพดีของสหประชาชาติเป็นความร่วมมือระดับโลกที่รวบรวมรัฐบาล ภาคประชาสังคม หน่วยงานระหว่างประเทศ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ สื่อ และภาคเอกชนเป็นเวลา 10 ปีในการดำเนินการร่วมกัน เร่งปฏิบัติการ และร่วมมือกันเพื่อส่งเสริมชีวิตที่ยืนยาวขึ้นและมีสุขภาพดีขึ้น จากข้อมูลของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประเทศไทยจะเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์” (ร้อยละ 20) ในปี 2564 และเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในปี 2578 คาดว่าจะมีสังคมผู้สูงอายุขั้นสูง ประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นประมาณ ร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด นับเป็นประเด็นปัญหาและความกังวลร่วมกันในสังคมปัจจุบัน รัฐบาลจึงกำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติประจำปี พ.ศ. 2561 และมีการจัดทำแผนระดับชาติสำหรับผู้สูงอายุไม่ว่าจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตในด้านที่อยู่อาศัย และการเข้าถึงการรักษาพยาบาลและความมั่นคงทางเศรษฐกิจในวัยชรา ในขณะที่เดียวกันความเสื่อมของอวัยวะภายในทำให้สัดส่วนของโรคเรื้อรังและความพิการสูงขึ้น ความต้องการบริการทางการ

แพทย์ที่ครอบคลุมการรักษาจึงเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ซึ่งผู้สูงอายุจำเป็นต้องได้รับสวัสดิการสังคมจากรัฐหรือหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและอยู่ในสังคมอย่างเหมาะสม¹

เมื่อศึกษาสถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย จากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ข้อมูลเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2566 ประเทศไทยมีประชากรทั้งหมด 66,090,475 คน มีผู้สูงอายุ 12,519,906 คน ผู้สูงอายุชาย จำนวน 5,512,223 คนและผู้สูงอายุหญิง 7,007,703 คน² จะเห็นว่าผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น 9,950,011คน ในปี 2566 ประเทศไทย ได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์เต็มที่แล้วและจะมีคนไทยที่มีอายุ 60 ปี เพิ่มขึ้นปีละจำนวน 1 ล้านคน ซึ่งจะส่งผลให้ภายในปี พ.ศ. 2576 ประเทศไทยจะมีประชากรที่เป็นผู้สูงอายุเป็นจำนวนถึง ร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด ดังนั้น รัฐบาลจึงได้ปรับแผนงานเตรียมรองรับเพื่อให้เกิดการดำเนินการอย่างดี ครอบคลุมในทุกมิติสำหรับกระทรวงสาธารณสุข ในฐานะองค์กรหลักด้านสุขภาพของประเทศไทยได้มีการประกาศให้ปี 2566 เป็น “ปีแห่งสุขภาพสูงวัยไทย” ซึ่งมีนโยบายให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลอย่างเป็นระบบและทั่วถึงทั้งร่างกายและจิตใจ ประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ 1) การคัดกรองสุขภาพผู้สูงอายุ โดยที่เจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข โดยให้ครอบคลุมผู้สูงอายุจำนวนกว่า 10 ล้านคน 2) จัดให้โรงพยาบาลทุกระดับของกระทรวงสาธารณสุข มีคลินิกผู้สูงอายุ โดยเฉพาะเพื่อให้ผู้สูงอายุ เข้าถึงบริการสุขภาพได้อย่างรวดเร็ว และทั่วถึง 3) ให้สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ซึ่งได้แก่ แวนสายตา ผ้าอ้อมผู้ใหญ่ ชุดฟันเทียม และจัดรากฟันเทียมสำหรับผู้สูงอายุที่มีปัญหาในการใส่ฟันเทียม เพื่อให้การส่งเสริม “สุขภาพ” เพิ่ม “ความสุข” ให้ผู้สูงอายุมีชีวิตยืนยาวอย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้ โดยช่วยสนับสนุนให้ครอบครัว มีพลังในการดำเนินชีวิต ทำให้เกิดความเข้มแข็งทางด้านสุขภาพ ซึ่งถือได้ว่าเป็นต้นทุนในการสร้างรายได้ สร้างเศรษฐกิจ ของประเทศ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายคือ “ประชาชนแข็งแรง เศรษฐกิจไทยเข้มแข็ง ประเทศไทยแข็งแรง”

ในสังคมปัจจุบันมีผู้คนหลากหลายรูปแบบ หลากหลายชนชั้น จึงทำให้เกิดวัฒนธรรมต่างๆ มากมาย แต่ภาพรวมของสังคมก็ยังถูกขับเคลื่อนโดยมาตรฐานของชนชั้นกลาง จึงทำให้มีวัฒนธรรมย่อย ซึ่งอาศัยตามพื้นที่ชายขอบ อยู่ในพื้นที่ก้นดาร์ พื้นที่ที่ห่างไกลจากพัฒนา ตามตะเข็บชายแดนของประเทศ มีเหตุผลหลายประการที่ชี้ให้เห็นว่าการทำงานวิจัยด้านสวัสดิการของผู้สูงอายุชายขอบเป็นสิ่งที่สำคัญและมีความสำคัญอย่างมาก อาทิ ผู้สูงอายุชายขอบเป็นกลุ่มที่มีความต้องการใช้บริการสุขภาพและสวัสดิการต่างๆ มากขึ้นเนื่องจากการเป็นโรคและการสูญเสียสมรรถภาพทางกายภาพ และผู้สูงอายุในพื้นที่ชายขอบ พยาธิสภาพจะแตกต่างจากผู้สูงอายุที่อยู่ในเมือง คุณลักษณะส่วนบุคคล ความรู้ภาวะ โภชนาการเกิน³ ดันเหตุ

¹ สุวานนท์ มณีนิล, เอกฉัตร วิทโยภิตาลกุล และ พลนุชชะ, *กฎหมายและความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลลำใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา* (30 มิถุนายน 2566) scholar <https://scholar.google.com/scholar?hl=en&as_sdt=0%2C5&as_ylo=202/2/2023>.

² กรมกิจการผู้สูงอายุ, *สถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย 77 จังหวัด ณ.วันที่ 31 ธันวาคม 2565* (10 ธันวาคม 2566) side <<https://www.dop.go.th/th/know/side/1/1/1766>>.

³ กนกพร สมพร, ศิริลักษณ์ กระจวลกิจ, ธัญญาลักษณ์ บุตรดา และ นพพล ทองอร่าม, *พฤติกรรมการป้องกันภาวะ โภชนาการเกินของผู้สูงอายุตำบลบางแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม* (30 มิถุนายน 2566) view <<https://he02.tci-thaijo.org/index.php/ajcph/article/view/261254>>.

ของโรคเบาหวาน ความดัน และหัวใจ ในขณะที่ผู้สูงอายุในพื้นที่ชายขอบมีความเป็นอยู่ที่ไม่สมบูรณ์ และการบริโภคอาหารที่แคลอรีต่ำ เช่น ผัก น้ำพริก ส่วนใหญ่จะป่วยด้วยโรคติดเชื้อ เช่น ปอด เพราะอากาศชื้น เย็น พื้นที่บนเขาอากาศเปลี่ยนแปลงบ่อย⁴ เพราะเป็นพื้นที่ชายขอบ และบ้านที่พัก ไม่แข็งแรงและไม่สามารถป้องกันความเย็นชื้น จึงทำให้ผู้สูงอายุป่วยด้วยโรคติดเชื้อระบบทางเดินหายใจ การวิจัยเกี่ยวกับสวัสดิการของผู้สูงอายุชายขอบจึงช่วยให้เข้าใจความต้องการและความสำคัญของสวัสดิการต่าง ๆ และทำให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงสวัสดิการให้เหมาะสมกับความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุในพื้นที่ชายขอบ นอกจากนี้ผู้สูงอายุในพื้นที่ชายขอบเป็นกลุ่มที่มีอายุและ สุขภาพที่แตกต่างกันออกไป การวิจัยด้านสวัสดิการของผู้สูงอายุในพื้นที่ชายขอบช่วยให้เราเข้าใจและรับรู้ความต้องการของแต่ละกลุ่มและปรับเปลี่ยนสวัสดิการให้เหมาะสมกับกลุ่มนี้

งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่ชายขอบ ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตากในบริบทความหลากหลายของประชากรทั้งที่เป็นคนไทย คนพม่า คนกะเหรี่ยง เนื่องจากเป็นพื้นที่ชายขอบ ตำบล แม่หละ อำเภอ ท่าสองยาง จังหวัด ตาก เนื่องจากสภาพภูมิประเทศที่อยู่บนดอยมักเป็นภูเขาที่มีทางเดินแคบและลาดชัน การเดินทางของผู้สูงอายุชายขอบจึงเป็นเรื่องที่ลำบากมาก อาจทำให้พวกเขาต้องพึ่งพาผู้อื่นในการเดินทางหรือต้องเสียเวลาในการเดินทางนานกว่าปกติ นอกจากนี้ยังมีความเสี่ยงต่อการได้รับบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการเดินทางบนทางลาดชันที่มีการเกิดฝนตกในช่วงฤดูฝนได้ง่าย ๆ ซึ่งอาจทำให้พวกเขาต้องค้างคืนหรือไปยังสถานที่ที่มีบริการสุขภาพในกรณีที่ต้องการการดูแลสุขภาพขณะเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ผู้วิจัยเห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนของผู้สูงอายุที่อยู่ในพื้นที่นี้ การศึกษานับเป็นการส่งเสริมสวัสดิการ การลดการเหลื่อมล้ำและการใช้จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ นักสังคมสงเคราะห์อย่างเป็นรูปธรรม ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดกับผู้สูงอายุชายขอบ นอกจากนี้แคมป์ผู้ลี้ภัยจากการสู้รบที่ตำบลแม่หละส่งผลต่อความเป็นอยู่ของประชาชนและผู้สูงอายุ ในแง่ต่าง ๆ เช่น ด้านสุขภาพ ร่างกาย และจิตใจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรมผู้คนอยู่ห่างไกลมาจากตัวเมือง ทำให้ผู้สูงอายุยากที่จะเข้าถึงสวัสดิการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเข้าถึงสวัสดิการของผู้สูงอายุในพื้นที่ชายขอบ ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก
2. แนวทางการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่ชายขอบ ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

⁴ Mahasing, S., & Sangsawang, C., เชื้อก่อโรคนผู้ป่วยติดเชื้อเฉียบพลันในระบบ ทางเดินหายใจในระบบ เฝ้าระวังเหตุการณ์ในจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2559- 2561 (13 มิถุนายน 2566) สืบค้น <<https://he02.tci-thaijo.org/index.php/JDMS/article/view/247986> สืบค้น27/5/2023>.

บททวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่ชายขอบ ตำบลแม่หละ อำเภอดำรงโยง จังหวัดตาก ผู้วิจัยศึกษา ค้นคว้า รวบรวมเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุซึ่งเป็นบุคคลที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ควบคู่กับแนวคิดพลวัตขององค์การอนามัยโลก อธิบายถึงองค์ประกอบสำคัญของการเป็น ผู้สูงอายุที่มีพลัง ประกอบด้วย 3 ประการ ได้แก่ 1) มีสุขภาพที่ดี (Healthy) 2) มีความมั่นคงหรือการมีหลักประกันในชีวิต (Security) และ 3) มีส่วนร่วม (Participation) ผู้สูงอายุควรได้รับการส่งเสริมให้เป็นผู้ที่มีพลวัต แนวคิดเกี่ยวกับพลวัตของผู้สูงอายุ เน้นไปที่ความสามารถและคุณค่าที่ผู้สูงอายุสามารถมีได้ในช่วงชีวิตหลังจากเกษียณออกจากการทำงานหรืออาชีพหลักของสามารถเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และช่วยให้ผู้สูงอายุมีความรู้สึกรู้ค่าและมีส่วนร่วมในสังคมอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังศึกษาแนวคิดการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่ชายขอบซึ่งระบบการ จัดสวัสดิการสังคมเกี่ยวกับ การป้องกัน การแก้ไขปัญหาการพัฒนาและการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึงเหมาะสม เป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐาน การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุชายขอบเป็นหนึ่งในแนวคิดที่สำคัญในการพัฒนาสังคมที่อบอุ่นและยั่งยืนให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุในสังคมที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล อาทิ การสนับสนุนการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสร้างโอกาสให้ผู้สูงอายุชายขอบในพื้นที่ชายขอบได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะใหม่ๆ ซึ่งอาจเป็นโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคโควิด 19 และยุคดิจิทัล การสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพร่างกายและจิตใจ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อออกกำลังกาย การดูแลตนเองแบบบูรณาการ แพทย์ทางเลือก เรียนรู้เทคนิคการสมาธิ หรือเข้าร่วมกิจกรรมการทำสวนเพื่อสุขภาพ และการสนับสนุนการทำงานและการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม การสร้างโอกาสให้ผู้สูงอายุมีสังคม สร้างสุข เป็นต้น

วิธีการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ จำนวนประชากรผู้สูงอายุในตำบลแม่หละ อำเภอดำรงโยง มีจำนวน 723 คน ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง กลุ่มตัวอย่าง คือ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้สูงอายุจากในพื้นที่เขตตำบลแม่หละ จำนวน 15 คน ผู้สูงอายุจากในพื้นที่เขตตำบลแม่หละ อำเภอดำรงโยง จังหวัดตาก ประกอบด้วย 12 หมู่บ้าน 1) บ้านแม่หละไทย 2) บ้านแม่หละยาง 3) บ้านแม่ออกผารู 4) บ้านห้วยนกตก 5) บ้านกามาผาไต้ 6) บ้านขุนห้วยแม่หละ 7) บ้านขุนห้วยนกตก 8) บ้านที่จ้อหล่อคี 9) บ้านแม่ออกสู 10) บ้านพะน้อคี 11) บ้านแม่หละโพคี และ 12) บ้านแม่หละคี เป็นผู้สูงอายุที่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ และสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย คือ ผู้สูงอายุ จำนวน 5 คน อายุระหว่าง 60-69 ปี ผู้สูงอายุตอนต้น ผู้สูงอายุ จำนวน 5 คน อายุระหว่าง 70-79 ปี ผู้สูงอายุตอนกลาง ผู้สูงอายุ จำนวน 5 คน อายุระหว่าง 80-89 ปี ผู้สูงอายุตอนปลาย

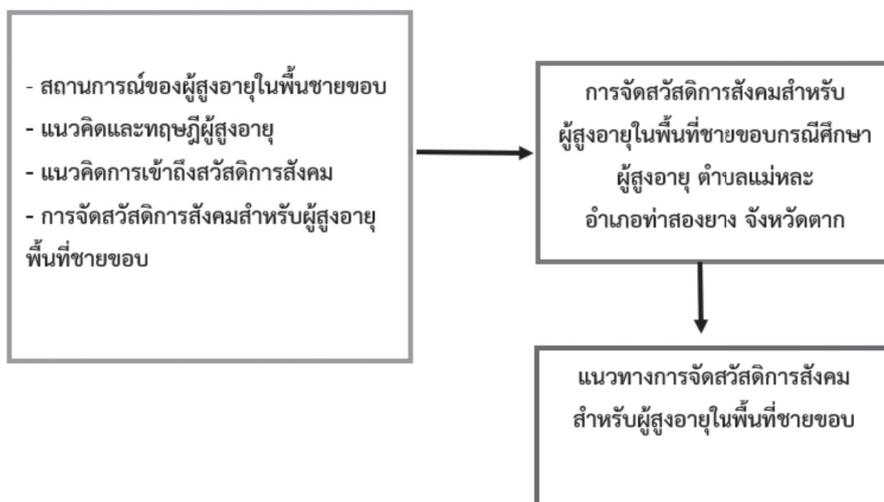
การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิที่เก็บโดยตรงจากพื้นที่หรือตัวบุคคล ซึ่งผู้วิจัย เป็นผู้เก็บรวบรวม ข้อมูลด้วยตนเองโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ข้อมูลทุติยภูมิเป็นข้อมูลจากหน่วยงานหรือ บุคคลอื่น และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ เช่น หนังสือ ตำรา บทความ วิทยานิพนธ์ งาน วิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาตีความและวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อเป็นการศึกษาหาความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงประเด็นต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่ความ เข้าใจต่อการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในพื้นที่ชายขอบผู้วิจัยอาศัยหลักการพรรณนาและวิเคราะห์ ขีดกรอบที่ใช้ในการศึกษาที่กำหนดไว้มาจำแนกจัดระบบข้อมูลเพื่อให้เข้าใจและสรุปผลเพื่อนำไปสู่แนวทาง การจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่ชายขอบ

กรอบแนวคิด

ผลการวิจัย

ข้อมูลของผู้สูงอายุ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ผู้สูงอายุ อายุระหว่าง 60-69 ปี จำนวน 5 คน อายุระหว่าง 70-79 ปี จำนวน 5 คน และอายุระหว่าง 80-89 ปี จำนวน 5 คน ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นหม้าย สำเร็จการศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือต่ำกว่านั้น ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างแต่ผู้สูงอายุบางคนไม่มีอาชีพ รายได้จำนวน 1,000 บาท ต่อเดือนและคนอื่นน้อยกว่า หรือไม่มีรายได้เลย ซึ่งรายได้ส่วนใหญ่มาจากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ในด้านสวัสดิการ สรุปเป็นประเด็น ดังนี้

1. การเข้าถึงสวัสดิการของผู้สูงอายุ ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

จากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ การเข้าถึงสวัสดิการของผู้สูงอายุ ในภาพรวมแสดงความคิดเห็นว่า ร้อยละ 50 เข้าถึงสวัสดิการด้านต่าง ๆ เช่น เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การบริการส่งเสริมสุขภาพ การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐแต่มีผู้สูงอายุบางส่วนที่เข้าไม่ถึงสวัสดิการ ตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1.1 การเดินทางของผู้สูงอายุ

เนื่องจากเป็นพื้นที่ชายขอบและอยู่ห่างไกล การเดินทางบนคอคยและในป่าทำให้ผู้สูงอายุมีความยากลำบากในการเดินทางจึงเป็นปัญหาต่อการเข้าถึงสวัสดิการ อาทิ การไปโรงพยาบาลเพื่อรักษาพยาบาล การติดต่อหน่วยงานของรัฐเรื่องเบี้ยยังชีพ การติดต่อหน่วยงานราชการทำธุรกรรมอื่น ๆ เป็นต้น เนื่องจากมีอุปสรรคจากพื้นผิวทางเดินที่ราบไม่เท่ากัน ความลาดชัน ความสูง ไม่มีถนนคอนกรีตและสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงไม่แน่นอน ทำให้มีความลื่นชันในการเดินทาง ดังนั้น การเดินทางของผู้สูงอายุบนคอคย ต้องมีการดูแลและการเตรียมการอย่างเหมาะสม มีการประเมินสุขภาพก่อนการเดินทาง ตรวจสอบสุขภาพของผู้สูงอายุอย่างละเอียดเพื่อทราบถึงความสามารถในการเดินทางและการทนทานทางร่างกาย การเลือกเส้นทางที่เหมาะสม มีความลาดชันน้อย ใช้อุปกรณ์ช่วยเดิน เช่น ไม้เท้า กระเป๋าเป้ที่มีระบบสายคล้อง หรือไม้ยาง การมีป้ายบอกทาง แผนที่ และการแจ้งเตือนเกี่ยวกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้น การเตรียมพร้อมเพื่อสภาพอากาศ ใส่เสื้อผ้าที่เหมาะสมตามสภาพอากาศ นอกจากนี้ยังควรเตรียมพร้อมสิ่งจำเป็น เช่น น้ำ ผ้าเช็ดตัว และอุปกรณ์ป้องกันน้ำฝน การจัดกลุ่มการเดินทางให้มีความสามารถช่วยเหลือผู้สูงอายุ และคนที่รู้จักสภาพแวดล้อม การวางแผนเวลาพักผ่อนในช่วงทางเดินทาง อาจต้องหยุดพักบ่อย ๆ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้พักผ่อนและคลายเครียด การเตรียมอุปกรณ์ป้องกันอุบัติเหตุ หากผู้สูงอายุต้องการรถเข็นหรือมีความจำเป็นในการใช้ อุปกรณ์การดูแลสุขภาพ เป็นต้น

1.2 ลักษณะของผู้สูงอายุ เกี่ยวข้องกับทัศนคติของผู้สูงอายุในการดำเนินชีวิต ผู้สูงอายุบางคนไม่ออกสู่สังคม ชอบอยู่ที่บ้านจึงทำให้ไม่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสวัสดิการต่าง ๆ ที่พึงได้รับ ผู้สูงอายุติดบ้านและไม่ชอบการเดินทางไกล ๆ บางคนมีภาวะสุขภาพ มีโรคประจำตัว โรคเรื้อรังทำให้ไม่สามารถเข้าถึงบริการสังคมของหน่วยงานของรัฐได้

1.3 เจ้าหน้าที่ด้านสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ มีไม่เพียงพอ ปัจจุบันหน่วยงานองค์กรส่วนท้องถิ่น (อปท.) (เทศบาล/อบต.) มีเจ้าหน้าที่ด้านสวัสดิการสังคมไม่เพียงพอต่อความต้องการซึ่งโดยส่วนใหญ่กองสาธารณสุขรับผิดชอบเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชน รวมถึงการส่งเสริมและป้องกันด้านสุขภาพของสวัสดิการมีหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับเบี้ยยังชีพหรือสวัสดิการด้านอื่น ๆ ที่อาจต้องมีการประสานกับหน่วยงานภาครัฐอื่นเพื่อการช่วยเหลือ อาทิ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดตาก สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ซึ่งการทำงานต้องใช้บุคลากรในการดำเนินการ แต่ผู้สูงอายุชายขอบอยู่ในพื้นที่ชายขอบ การเดินทางมีความยากลำบากและต้องใช้เวลานานในการให้บริการสวัสดิการสังคม จึงเป็นข้อจำกัด ด้านบุคลากรที่มีไม่เพียงพอต่อการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน

1.4 งบประมาณที่รัฐบาลจัดสรรให้สวัสดิการผู้สูงอายุไม่เพียงพอ งบประมาณที่จัดสรรให้กับสวัสดิการผู้สูงอายุมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะในส่วนของ การดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุ ค่าเดินทาง ค่าอาหาร วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมหรือการจัดบริการสวัสดิการสังคมบางประเภท อาทิ การซ่อมแซมบ้านสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ เป็นต้น

2. แนวทางการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในพื้นที่ ชายขอบ ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

แนวทางการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในพื้นที่ชายขอบซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 11 ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนในด้านการบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข การศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน ฯลฯ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 การส่งเสริมผู้สูงอายุเป็นรายบุคคล การยอมรับ เห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ และส่งเสริมศักยภาพ การยอมรับและเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุเป็นพื้นฐานสำคัญที่สามารถทำได้การเชื่อมโยงและการติดต่อสื่อสาร สร้างโอกาสให้ผู้สูงอายุในการเข้าถึงสวัสดิการสังคม

1) การสนับสนุนในด้านสุขภาพ ส่งเสริมการดูแลสุขภาพ อาทิ การส่งเสริมการออกกำลังกาย การเข้าถึงการรักษาพยาบาล ถ้ามีความเจ็บป่วยเป็นโรคประจำตัว โรคเรื้อรัง พร้อม ๆ กับการดูแลสุขภาพจิต สร้างโปรแกรมการดูแลสุขภาพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ เช่น การตรวจสุขภาพประจำ การประเมินความพร้อมทางร่างกาย และโปรแกรมออกกำลังกาย สนับสนุนการทำกิจวัตรประจำวันและการดูแลสุขภาพจิต

2) ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม การสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเอื้อต่อการดำเนินชีวิต ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกปลอดภัยและมีความสุข ที่พักอาศัยในปัจจุบันของผู้สูงอายุบางคนไม่เอื้อต่อการดำเนินชีวิต ซึ่งเสี่ยงต่อการหกล้ม ห้องน้ำที่ไม่ได้มาตรฐาน สภาพแวดล้อมไม่ถูกสุขลักษณะ ห้องพักที่นอนที่นุ่มและสบาย เติงที่สูงเพื่อป้องกันการขึ้น-ลง สภาพอากาศถ่ายเทได้สะดวก แต่มีหน้าต่างที่สามารถปิดเปิดได้เพื่อป้องกันความหนาวเย็น การดูแลสุขภาพอากาศในห้องพักให้เหมาะสมช่วยเรื่องระบบการหายใจของผู้สูงอายุ สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ เช่น การปรับเปลี่ยนที่อยู่อาศัย การติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวก และการให้บริการดูแลสุขภาพจึงเป็นสิ่งจำเป็นมาก

3) จัดโปรแกรมกิจกรรมทางสังคม สร้างโอกาสให้ผู้สูงอายุมีโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เช่น การจัดกิจกรรมวันเกษียณ การศึกษา และความสนใจพิเศษสนับสนุนการติดต่อสื่อสารและความสัมพันธ์ทางสังคม มีกิจกรรมการพูดคุย การรับฟังความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้สูงอายุ โดยมองเห็นคุณค่าของตนเองและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยให้ผู้สูงอายุมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมที่สามารถเพิ่มพูนความรู้และทักษะ การสนับสนุนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม ซึ่งจะทำให้เกิดยอมรับ

ความแตกต่างซึ่งกันและกัน ความแตกต่างทางศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม เช่น งานบุญ งานจิตอาสา งานศิลปะ กิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ เป็นต้น การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ มีพื้นที่หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการพักผ่อนและบันเทิง เป็นต้น

4) การบริการการดูแลผู้สูงอายุ

พัฒนาระบบการดูแลที่มีคุณภาพ รวมถึงการให้บริการพยาบาล การดูแลบ้านและการดูแลผู้ช่วยระยะยาว การบริการในชุมชน เนื่องจากผู้สูงอายุอยู่ในพื้นที่ที่ห่างไกล มีข้อจำกัดด้านการบริการ ตัวอย่างเช่น การบริโภคอาหารมักจะเป็นอาหารที่หาได้จากพื้นที่หรืออาหารสำเร็จรูป เช่น บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป (ไวไว มาม่า) ปลากระป๋อง ของหมักดอง ฯลฯ ควรมีอาหารที่มีคุณภาพและเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ โดยคำนึงถึงภาวะสุขภาพและและโรคประจำตัว เป็นต้น หรือการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการช่วยในการดูแล เช่น การใช้แอปพลิเคชันสำหรับการติดตามสุขภาพ การติดต่อคนรู้จักผ่านโทรศัพท์หรืออุปกรณ์เทคโนโลยี

5) การสนับสนุนการทำงาน สร้างโอกาสให้ผู้สูงอายุที่ยังต้องการทำงานสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมทำงานได้ พัฒนาโปรแกรมสนับสนุนการทำงานอิสระหรือการทำงานกับชุมชน

6) การให้บริการทางจิตวิทยา สนับสนุนบริการจิตวิทยาและการปรึกษาที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ สร้างโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพจิตและความเป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ

2.2 การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หละ ฝ่ายบุคคล ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ กองสาธารณสุข กองสวัสดิการ การดำเนินงานภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลแม่หละ ควรมีประเด็นการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

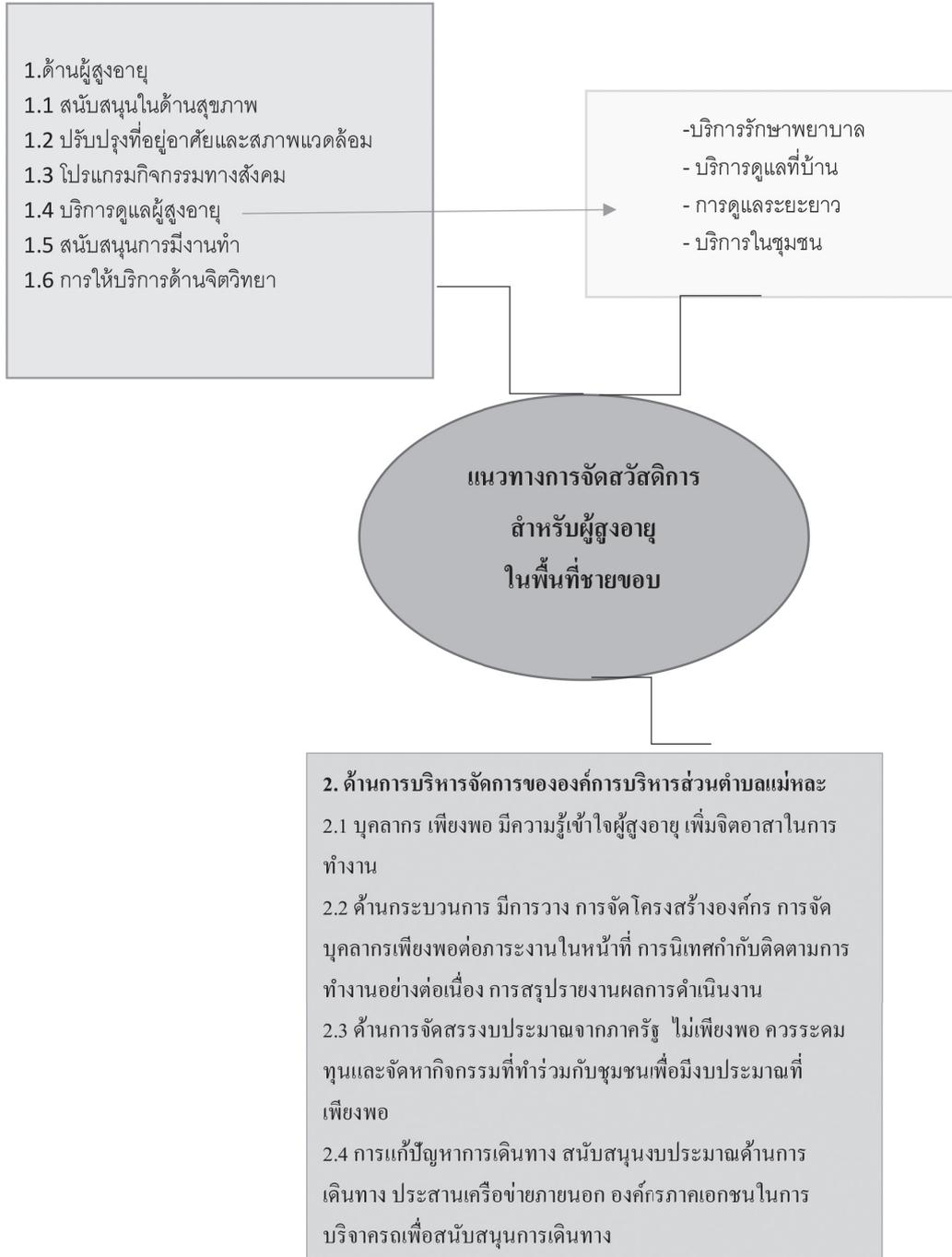
1) บุคลากร ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่กองสวัสดิการและอาสาสมัคร ต้องมีความรู้เข้าใจ ธรรมชาติของผู้สูงอายุและมีความเสียสละ ผู้บริหาร ต้องมีความอดทน ทุ่มเท เสียสละ และต้องการยกระดับคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุให้ก้าวข้ามข้อจำกัดของชีวิตไปให้ เจ้าหน้าที่ต้องมีความรู้เข้าใจธรรมชาติของผู้สูงอายุ มีความเมตตากรุณาสูง มีจิตสำนึกที่จะพัฒนาผู้สูงอายุ ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และมีบุคลากรสนับสนุนเพียงพอ และบุคลากรควรมีความรู้ด้านสื่อเทคโนโลยีสำหรับคนผู้สูงอายุ มีการฝึกอบรมองค์ความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอเพื่อพัฒนาตนเองให้เท่าทัน กลุ่มผู้สูงอายุ ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลง การจ่ายเบี้ยยังชีพ ทางหัวหน้ากองสวัสดิการนำไปให้ถึงหมู่บ้านทั้ง 12 หมู่ เพราะทางไกล ขึ้นเขา ผู้สูงอายุไม่สามารถมารับได้ด้วยตนเอง เนื่องจากจำนวนบุคลากรในการดูแลผู้สูงอายุไม่เพียงพอ จึงเปิดให้อาสาสมัครมาเป็นผู้ดูแลแต่ก็ยังไม่เพียงพอ จึงควรสร้างแผนการสรรหาอาสาสมัคร โดยให้ความสำคัญกับการสร้างอาสาสมัครที่มีใจรักในการช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุ อาจเป็นบุคคลในชุมชน นอกชุมชนที่มีจิตอาสาเพื่อช่วยงานหน่วยงานภาครัฐเหมือนอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) เป็นต้น

2) **ด้านกระบวนการดำเนินการ** ประกอบด้วย การวางแผนการดำเนินงาน การจัดโครงสร้างองค์กรให้สอดคล้องกับภาระงาน การจัดบุคลากรให้สอดคล้องกับความสามารถและเพียงพอต่อภาระงาน ในหน้าที่ การนิเทศกำกับติดตามการทำงานอย่างต่อเนื่อง การสรุปรายงานผลการดำเนินงานในรอบปีให้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การสร้างแรงจูงใจให้กับเจ้าหน้าที่ ในการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ หากมีความพร้อม ในด้านงบประมาณ บุคลากร สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เอื้อต่อความต้องการที่จำเป็นของผู้สูงอายุ แต่ละบุคคล มีการจัดกิจกรรมในถิ่นฐาน ภูมิลำเนาของตนเองจะเป็นสิ่งที่ดีที่ทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมและ หน่วยงานภาครัฐ

กองสวัสดิการฯ สร้างสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ถ้ามีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับคนในชุมชนจะได้รับการ สนับสนุนช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนร่วมถึงการระดมทุนทั้งทางด้านการงบประมาณและ แรงกายในการสนับสนุนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หละ อาทิ การช่วยสร้างถนน กำจัดขยะและ การช่วย ตัดหญ้า การประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หละก็ได้จัดกิจกรรมตอบแทน ชุมชนด้วยเช่นกัน อาทิ การบริจาค ผ้าห่ม อาหารแห้ง แพมเพิส ไปช่วยเหลือผู้สูงอายุ คนพิการในหมู่บ้าน ใกล้เคียงในชุมชน ซึ่งเป็นการเรียนรู้การแบ่งปัน การเป็นผู้ให้ไม่ได้เป็นแต่เพียงผู้รับการช่วยเหลือเท่านั้น แต่ยังมีความสุข ความภาคภูมิใจจากการได้เรียนรู้การแบ่งปันช่วยเหลือผู้อื่นต่อไปอีกด้วย

2.3 การจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐ ซึ่งมีไม่เพียงพอ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่หละ ควร จัดหาทุน เงินบริจาค ได้แก่ อาหารแห้ง ข้าวสาร ผ้าห่ม และแพมเพิสและจัดหากิจกรรมที่ทำร่วมกับชุมชน เช่น การจัดกองผ้าป่า การทำดอกไม้จันทร์ การทำไม้กวาด และการทำยาหม่อง ซึ่งรายได้หลักมาช่วยเหลือ ผู้สูงอายุและประชาชนที่เดือดร้อน เป็นต้น อีกประการหนึ่งควรมีการหางบสนับสนุนจากภายนอกเพื่อ สนับสนุนกิจกรรมของผู้สูงอายุในพื้นที่ชายขอบ เป็นต้น

2.4 การเดินทาง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต./เทศบาล) พิจารณาด้านการเข้าถึงสวัสดิการ ของผู้สูงอายุในพื้นที่ชายขอบ เนื่องจากเป็นประเด็นสำคัญของการเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการที่พึงได้รับ จากข้อค้นพบทำให้ทราบว่าสวัสดิการที่ได้รับมีเพียงเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและการดูแลด้านสุขภาพ ซึ่งมีข้อจำกัด ในด้านการเดินทางด้วยความยากลำบาก อาทิ การจัดสรรงบประมาณด้านพาหนะรับส่งผู้สูงอายุ หรือ การอำนวยความสะดวกด้านการเดินทาง หรือมีการจัดสรรงบประมาณจากองค์กรภายนอกในการสนับสนุน ด้านการเดินทาง เป็นต้น

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลได้ดังนี้

การบริหารจัดการของกองสวัสดิการขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หละ ประสบปัญหาในหลายด้านในการเข้าถึงสวัสดิการของผู้สูงอายุในพื้นที่ชายขอบ ทั้งในส่วนตัวบุคคลของผู้สูงอายุและในระบบขององค์กรหน่วยงานภาครัฐที่ไม่สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ ไม่เพียงพอ ความยากลำบากของการเดินทางในการติดต่อกับหน่วยงานราชการ ข้อยกจำกัดในการจัดกิจกรรม สนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วม สอดคล้องกับลววรรณ มณีรัตน์และสุวรรัฐ แลสันกลาง⁵ ศึกษาการประเมิน การบริหารและการจัดการระบบสวัสดิการผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาล ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมืองลำพูน พบว่า ระบบสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลฯ มีการประเมินด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม การดำเนินงานของระบบสวัสดิการของผู้สูงอายุโดยทำการสำรวจปัญหา ความจำเป็นและความต้องการของผู้สูงอายุเพื่อให้การจัดทำกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ สามารถตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อเป็นตัวแทนในการขับเคลื่อนให้การปฏิบัติงาน การประเมิน ปัจจัยนำเข้า พบว่า ระบบสวัสดิการของผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลอุโมงค์มีการจัดเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ระบบกลไกการดำเนินงาน กิจกรรม หรือโครงการ งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ไว้ในระดับที่ทำให้ระบบสวัสดิการสามารถดำเนินงานได้ตามมาตรฐานการดำเนินงานของระบบสวัสดิการผู้สูงอายุทั่วไป แต่ยังไม่เพียงพอสำหรับการยกระดับความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุในชุมชนถึงระดับ กินดีอยู่ดี เนื่องจากยังขาดกำลังคนที่มีความเข้าใจในระบบงานสวัสดิการผู้สูงอายุอย่างแท้จริงเพียงพอ รวมถึงขาดงบประมาณสนับสนุนในการสนับสนุนบางโครงการที่ต้องมีการจัดหาอุปกรณ์ในราคาแพง การประเมิน พบว่า ระบบสวัสดิการของผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลอุโมงค์มีกระบวนการเป็นไปตามระบบเนื่องจากมีการ แบ่งหน้าที่ตามความรับผิดชอบ การประชุมในการพิจารณาและจัดทำแผนปฏิบัติการ การประสานงานกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายเพื่อให้โครงการหรือกิจกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ การประชาสัมพันธ์สู่ชุมชน หลากหลายช่องทาง รวมถึงการกำกับ ติดตาม ประเมินผล โครงการอย่างสม่ำเสมอเพื่อนำผลที่ได้มา ปรับปรุงการบริหารจัดการ ระบบสวัสดิการของผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลอุโมงค์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และการประเมินผลผลิต พบว่า ผลการดำเนินงานการบริหารระบบสวัสดิการผู้สูงอายุ มีผลการดำเนินงานผลปรากฏเป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จหลายโครงการผลการดำเนินงานนามธรรม คือการที่ผู้สูงอายุมีสุขภาพดี เข้าร่วมโครงการอย่างมีความสุข จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานด้านสวัสดิการอาจมี ข้อยกจำกัดหลายประเด็นในการเข้าถึงสวัสดิการเช่นกัน ด้านการดูแลสุขภาพทางด้านร่างกาย จิตใจและ สังคมมีความสำคัญซึ่งผู้สูงอายุในพื้นที่ชายขอบมีความต้องการอย่างมาก สอดคล้องกับการดูแลสุขภาพจิตใจ การสนับสนุนทางจิตใจและการให้การช่วยเหลือทางจิตใจถือเป็นสิ่งสำคัญ บทบาทของดนตรีที่มีต่อสุขภาพจิต

⁵ ลววรรณ มณีรัตน์ และ สุวรรัฐ แลสันกลาง, *ประเมินการบริหารและการจัดการระบบสวัสดิการผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน* (3 กันยายน 2566) scholar <https://scholar.google.com/scholar?hl=en&as_sdt=0%2C5&q/2/2023>.

ของผู้สูงอายุ การศึกษาเหล่านี้ระบุว่ากิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีสามารถพัฒนาความรู้สึกของจุดมุ่งหมาย เจตจำนงเสรีและความเป็นอิสระ และการยืนยันทางสังคมในชีวิตของผู้สูงอายุ ความคิดเห็นเหมือนกัน ด้านสังคมของผู้สูงอายุก็นั้น สอดคล้องกับ ฌักกา พัวร์สะอาดเอี่ยมและสติชัย นิยมญาติ⁶ การเคลื่อนย้าย จากสภาพการทำงานหรือการมีกิจกรรมทางสังคมเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากความเชื่อมโยงทางสังคมมีผลทาง จิตใจและร่างกายการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง โดยสุขภาพผู้สูงอายุสามารถแบ่งออกเป็น หลายด้าน เช่น สุขภาพด้านร่างกาย สุขภาพด้านจิตใจ สุขภาพด้านความสัมพันธ์ทางสังคม สุขภาพด้านความ มั่นคงทางเศรษฐกิจ สุขภาพด้านสิ่งแวดล้อม และสิ่งแวดล้อม ด้านความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ควรมีนโยบายสวัสดิการที่เหมาะสมเพื่อยังชีพ การให้บริการบ้านพักที่เหมาะสม การให้เงินช่วยเหลือและสวัสดิการอื่น ๆ ให้กับผู้สูงอายุในพื้นที่ชายขอบ
2. กระทรวงสาธารณสุขส่งเสริมการเข้าถึงบริการสุขภาพควรมีนโยบายที่สนับสนุนการเข้าถึง บริการดูแลสุขภาพสำหรับผู้สูงอายรวมถึงการตรวจสุขภาพประจำปี การรักษาโรคและการดูแลสุขภาพจิตใจ
3. กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ควรมีการสนับสนุนในการดูแลสุขภาพสังคม การสร้างนโยบายที่สนับสนุนกิจกรรมทางสังคมและการช่วยเหลือสำหรับผู้สูงอายุ เช่น การสร้างศูนย์ กิจกรรมสังคม การจัดกิจกรรมชุมนุม และการสนับสนุนผู้ดูแล รวมถึงการให้โอกาสในการทำงาน การสนับสนุนการฝึกอบรม และการสร้างสภาพแวดล้อมที่พร้อมรับผู้สูงอายุที่ทำงาน การร่วมมือกับ โครงการหลวงเลอตอในการฝึกอาชีพและการตลาดของงานฝีมือ การเข้าถึงบริการขนส่ง การมีนโยบาย ที่สนับสนุนการเข้าถึงบริการขนส่งสาธารณะที่สะดวกสบายและเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

- 1) กองสวัสดิการควรปรับการให้บริการให้เหมาะสมกับลักษณะพื้นที่ ศึกษาและทำความเข้าใจ ลึกซึ่งเกี่ยวกับความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่ชายขอบเพื่อปรับโครงสร้างสวัสดิการให้เหมาะสม พิจารณา ปัจจัยทางภูมิศาสตร์และสังคมที่อาจมีผลต่อการเข้าถึงบริการ
- 2) ควรสร้างพันธมิตรกับองค์กรท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรภาคเอกชนเพื่อร่วมกันใน การพัฒนาและมอบบริการสวัสดิการ สร้างความร่วมมือกับชุมชนในการสนับสนุนกิจกรรมและการดูแล ผู้สูงอายุที่เหมาะสม

⁶ ฌักกา พัวร์สะอาดเอี่ยมและ สติชัย นิยมญาติ, “รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลใน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” (2021) 18:2 วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น 18(2) 92-107.

3) ควรสนับสนุนกิจกรรมทางสังคมที่ให้อาสาให้ผู้สูงอายุมีโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในชุมชน ส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมวัฒนธรรมและชุมชนท้องถิ่น

4) ควรสนับสนุนการให้บริการดูแลทางการแพทย์ที่ตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุ การเข้าถึง บริการการแพทย์ที่สะดวกและรวดเร็ว พัฒนาระบบบริการจิตวิทยาและการปรึกษาที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ สนับสนุนกิจกรรมทางจิตให้กับผู้สูงอายุ

5) ควรสร้างระบบบันทึกข้อมูลและประเมินผล พัฒนาระบบบันทึกข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ในการวางแผนและประเมินผลบริการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัย ทบทวนการออกระเบียบว่าด้วยสวัสดิการผู้สูงอายุพื้นที่ชายขอบ เหนือ การจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน

2. ควรมีการศึกษาวิจัยปัญหาอุปสรรค และรูปแบบการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุพื้นที่ชายขอบที่เป็น รูปธรรมและสามารถปฏิบัติได้จริงในสังคมไทย

บรรณานุกรม

- Mahasing, S., & Sangsawang, C., *เชือกข้อโรคในผู้ป่วยคิดเชื่อเฉียบพลันในระบบ ทางเดินหายใจในระบบ* *เฟื่อะวังเหตุการณ์ในจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2559- 2561* (13 มิถุนายน 2566) สืบค้น <<https://he02.tci-thaijo.org/index.php/JDMS/article/view/247986> สืบค้น 27/5/2023>.
- กนกพร สมพร, ศิริลักษณ์ กระจวลกิจ, ชัญญวลักษณ์ บุตรดา และ นพดล ทองอร่าม, *พฤติกรรมการป้องกัน* *ภาวะโภชนาการเกินของผู้สูงอายุตำบลบางแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม* (30 มิถุนายน 2566) view <<https://he02.tci-thaijo.org/index.php/ajcph/article/view/261254>>.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ, *สถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย 77 จังหวัด ณ.วันที่ 31 ธันวาคม 2565* (10 ธันวาคม 2566) side <<https://www.dop.go.th/th/know/side/1/1/1766>>.
- ฐานนท์ มณีนิล, เอกฉัตร วิทยอภิบาลกุล และ พล บุญยะ, *กฎหมายและความต้องการสวัสดิการสังคมของ* *ผู้สูงอายุในเทศบาลลำใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา* (30 มิถุนายน 2566) scholar <https://scholar.google.com/scholar?hl=en&as_sdt=0%2C5&as_ylo=202/2/2023>.
- ณัฐชา พัชรสะอาดเอี่ยมและ สถิตย์ นิยมญาติ, “รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” (2021) 18:2 *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการ* *จัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*.
- ลาวรรณ มณีรัตน์ และ สุวรรัฐ แลสันกลาง, *ประเมินการบริหารและการจัดการระบบสวัสดิการผู้สูงอายุใน* *พื้นที่เทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน* (3 กันยายน 2566) scholar <https://scholar.google.com/scholar?hl=en&as_sdt=0%2C5&q 2/2/2023>.
- สำนักงานคณะกรรมการกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12* (พ.ศ. –2560พ.ศ. 2564) (กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี, 2559).

